



PROGRAM PILOTAŻOWEGO ZWALCZANIA INWAZYJNYCH GATUNKÓW OBCYCH

Barszcz Sosnowskiego *Heracleum sosnowskyi* oraz barszcz Mantegazziego *H. mantegazzianum* to rośliny obce, pochodzące z rejonu Kaukazu, niebezpieczne dla człowieka oraz zagrażające rodzimej faunie i florze. Gatunki te pojawiły się w Polsce w II połowie XX w. jako rośliny o dużym potencjale użytkowym, lecz po ujawnieniu się ich toksycznych właściwości, uprawy zaniechano, jednak nie zlikwidowano skutecznie wszystkich roślin, które zaczęły niekontrolowanie rozprzestrzeniać się na terenie całego kraju.



Barszcze kaukaskie należą do najbardziej okazałych roślin zielnych świata - dorastają do 5 m wysokości, ich kwiatostany osiągają do 80 cm średnicy, a liście 1,5 m długości. Barszcze kaukaskie rozmnażają się wyłącznie przez nasiona. Inwazyjny potencjał tych roślin wynika z olbrzymiej produkcji nasion - nawet do 100 tys. z jednego osobnika. Nasiona są łatwo przenoszone przez wodę, wiatr, zwierzęta, a także przez człowieka. Rośliny cechują

się dużymi zdolnościami regeneracyjnymi części korzeniowej, co dodatkowo utrudnia ich zwalczanie. Za obszary dogodne do ekspansji barszczy kaukaskich uznawane są tereny o luźnej zabudowie, pobocza dróg, obszary rolnicze z udziałem roślinności zielnej, murawy i pastwiska, lasy i zarośla, a także brzegi wód. Rozprzestrzeniając się w sposób całkowicie niekontrolowany barszcze kaukaskie stanowią zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi – zawierają olejki eteryczne bogate w szkodliwe związki chemiczne, w tym furokumaryny, powodujące poparzenia skóry. Substancjom tym, po ich przedostaniu się do wnętrza organizmu, przypisuje się także właściwości nowotworowe. Barszcze stanowią też zagrożenie dla cennych siedlisk przyrodniczych.

W eliminacji barszczy kaukaskich stosowane są różne metody, których skuteczność i efektywność wymaga sprawdzenia w warunkach lokalnych. Jest to przedmiotem projektu Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska pn. „Opracowanie zasad kontroli i zwalczania inwazyjnych gatunków obcych wraz z przeprowadzeniem pilotażowych działań i edukacją społeczną” dofinansowanego z Funduszy Europejskich. W ramach projektu, w całej Polsce, w 66 lokalizacjach, zespoły ekspertów z krajowych ośrodków naukowych pod kierunkiem Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, testują metody zwalczania wybranych inwazyjnych gatunków obcych, w tym również barszczy kaukaskich.



W **Łęczycach**, w ramach działań pilotażowych, zespół ekspertów z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach we współpracy z pracownikami Uniwersytetu Wrocławskiego, testuje usuwanie barszczy kaukaskich z wykorzystaniem trzech metod mechanicznych polegających na skoszeniu roślin, a następnie wykopaniu, rozwierceniu lub usunięciu korzenia (przy pomocy świdra doglebowego). Metody te stanowią alternatywę dla środków chemicznych, co ma szczególne znaczenie na brzegach wód oraz obszarach cennych przyrodniczo.